

19e jaargang
nummer 6
november 2024

Smengevet

Tweemaandelijks cluborgaan van Schaakcombinatie HTV

Inhoud

3	Colofon
5	Van de redactie / <i>André Wagner</i>
6	Van de voorzitter / <i>Bart Verbaan</i>
8	Interne competitie
10	Studie / <i>Hubert Schoen</i>
11	Externe competitie
15	Bezoek aan het boek van Lucena in Brussel / <i>Maarten Stolte</i>
19	Jeugdschaakagenda
20	Ratinglijst november
21	Schaakagenda

Samengevat is het clubblad van Schaakcombinatie HTV
Verschijnt 6x per jaar
Redactie: André Wagner

19e jaargang nummer 6 - november 2024

Kopijdatum volgende clubblad: 24 december (verschijnt begin januari)
Kopij tijdig inleveren bij: André Wagner (amwagner@freedom.nl)

Commissies

<i>Commissie van Beroep</i>	Hans Segers, André Wagner, Thijs Michels
<i>Jeugdcommissie</i>	Meile Tamminga (vz), Olav van Leeuwen, Ton Bodaan, Rik Pronk, Bart Verbaan, Benjamin Boers, Robin van Leeuwen, Thomas Alvares
<i>(Overige) jeugdbegeleiders</i>	Nao Okita
<i>Interne wedstrijdcommissie</i>	Rik Pronk (vz), Hans Segers, André Wagner, Peter Vorstermans
<i>Externe wedstrijdcommissie</i>	Ben Spierings (vz), Rik Pronk, Piet Sikkes, Karl Baak, Wouter Noordkamp, Hans Segers, Meile Tamminga
<i>Commissie PR & Sponsoring</i>	Meile Tamminga, Bart Verbaan, Ben Spierings
<i>Kascommissie</i>	Peter Lincewicz, Olav van Leeuwen, Piet Sikkes (res.)
<i>Commissaris bar</i>	Aad van der Sluijs
<i>Vertrouwenspersoon</i>	Margreet Louissen (vertrouwenspersoon@schaakcombinatiehtv.nl)

Speellokaal: Bosbeskapel, Bosbesstraat 5, 2564 PA te Den Haag, 070-3689796

Speelavond: Donderdag

Speeltijden: Jeugd tot en met stap 2: 18:30 tot 19.30 uur;
 Jeugd stap 3 en hoger: 18:30 tot 19:45 uur;
 Senioren: vanaf 19:45 uur

Contributie: senioren: € 117,50 per jaar; jeugd: € 107,50 per jaar; dubbelleden: € 75 per jaar. Korting voor gezinsleden: € 15 voor eerste gezinslid, € 30 voor tweede, etc.

IBAN NL48 RBRB 0778023656 t.n.v. Schaakcombinatie HTV

Internet <https://www.schaakcombinatiehtv.nl>

Ratinglijst heeft gejongd

André Wagner

Het hing al een tijdje in de lucht, maar sinds 1 oktober is het dan zover: naast de bekende rating voor partijen met wat tegenwoordig genoemd wordt 'klassieke bedenktijd' is de KNSB in navolging van de FIDE begonnen met lijsten bij te houden voor rapid en blitz (voorheen ook wel bekend als snelschaken).

Sommigen zullen de nieuwe ontwikkeling met gejuich ontvangen, anderen krabben zich achter de oren. In elk geval is één van de twee nieuwe lijsten een oude bekende, want de ratinglijst voor rapidpartijen zal, en gelet op het speelt tempo niet echt verrassend, vooral gebruikt gaan worden als voortzetting van de lijst voor de jeugd. Wat betreft de lijst voor de resultaten met de kortste bedenktijden hebben we al een paar leden van onze club die daar op staan. De deelname aan het NK snelschaken voor clubteams was daarvoor voldoende.

Zaten we er eigenlijk wel op te wachten, gelet op het feit dat aan veel van dat soort toernooien mensen meedoen die geen lid van een vereniging zijn, noch persoonlijk lid van de KNSB? Daar heeft men in Utrecht iets op gevonden. Organisatoren moeten in plaats van een geldig relatienummer (KNSB of FIDE) de complete geboortedatum op de betreffende plaats invullen. Partijen van die deelnemers worden dan niet verwerkt, maar het voordeel is wel dat er niet een speciaal aangepast bestand hoeft te worden gemaakt om te uploaden via schaakkalender.nl. In theorie althans, want er zijn nog geen praktijkvoorbeelden dat het gelukt is. Het geheel is nog in het opstartproces en de ratingviewer bevat pas sinds kort alledrie lijsten.

Nog wel voor de zoekers belangrijk om te weten is dat het zoeken naar de lijst van de hele club via de website wel lukt, maar op het moment van schrijven nog niet via de app voor smart phones. Zoeken van de clublijst kan nu wel al zonder eerst een lijst te moeten selecteren, zowel op naam als op clubnummer.

Goed nieuws dus voor de fanatieke 'leden' van de ratingsfanclub, maar is het allemaal wel helemaal zo geweldig als het lijkt? Er steekt een addertje onder het gras, al zal dat de eerste tijd nog zijn winterslaap houden. Vanaf een nog nader te bepalen datum zal het verwerken van ratings aan de organisatie van een toernooi 20 cent per deelnemer gaan kosten ... elke deelnemer dus. Geen rekening hoeft betaald te worden voor toernooien waarvoor dat vroeger ook niet hoefde. Bij de jeugd moeten dan wel alle spelers op de lijst lid zijn van de KNSB. In alle andere gevallen, denk aan een snelschaaktoernooi of een rapidtoernooi voor senioren en jeugd samen, komt er wel een rekening. Tsjja, er moet toch ergens de BTW van worden betaald.

De toekomst zal moeten gaan uitwijzen hoe zich een en ander gaat ontwikkelen. Ik ben voorzichtig optimistisch dat het allemaal gaat werken, al blijf ik erbij dat de beste manier om plezier te hebben aan een schaakpartij het spelen zelf blijft en niet dat getalletje dat voor de meesten van ons toch nooit heel hoog gaat worden.

Van de voorzitter

Bart Verbaan

Het loopt goed met de club, de interne wordt druk bezocht en belooft spannend te worden. De externe resultaten kunnen nog wel wat beter zo links en rechts, maar gelukkig hebben we een aantal sterk opkomende jeugdspelers die zowel intern als extern ongetwijfeld voor klinkende resultaten zullen gaan zorgen.

Als we het toch over jeugdspelers hebben: op dit moment spelen Robin van Leeuwen en Dhanesh Bajnath in Hogeveen mee. Robin staat na 7 van de 9 ronden op de gedeelde 5e plaats met 5 uit 7, Danesh op 3½, beiden met voorlopig een mooie ratingwinst (resp. 40 en 18 punten). Dhanesh speelt ook in het ochtendtoernooi en heeft daar 4 uit 6 (van 7 ronden), met een nog grotere ratingwinst (57).

Zeer recent kreeg ik weer een mailtje naar aanleiding van het overlijden van William, dit keer van Piet Peelen. Ik neem het mailtje weer integraal over:

"Beste Bart,

Paul Koppens stuurde Eric Roosendaal het trieste bericht van Williams overlijden. Zijn POTVA zal Eric altijd bijblijven.

Ree noemde William behalve de Nimzowitch van Amstelveen ook de Steinitz van Uilenstede. Zie bijgaande 3 bladzijden uit jullie clubblad 2007-5.

Dit naar aanleiding van L'Echec 100, het jubileum-clubblad uit 1993.

Daarin had William een kleine samenvatting van zijn schaakonderzoek geschreven. De computer waarop dit stond is helaas gestolen, maar ik heb foto's ervan gemaakt. Via Wetransfer stuur ik je ze op. Hoe het met rechten zit weet ik niet. Ik vroeg Sander Los en Jan Krans en die vonden het prima als ik het jou stuurde. De partijen met commentaar van William in .cbv (gecomprimeerde chessbase database).

Ik was een paar keer bij jullie op bezoek voor examenlessen van trainers en sprak William toen kort. Dit jaar stuurde ik hem een POTVA en vervolgens wisselden we wat schaakonderzoeken uit. Ik vertelde hem over wat ik de bijwerkingsblunder heb genoemd. Hij vertelde dat hij in jullie clubblad over ontdekking had gepubliceerd. Als een student die z'n professor spreekt over z'n onderzoek werd ik aan het denken gezet. Helaas had ik op dat moment niet de tijd om er meteen verder mee te gaan. Een verdere discussie is helaas niet meer mogelijk.

Als schaakonderzoeker liep ik zijn artikel deze zomer na met de huidige engine. Die bevindingen zal ik je nog sturen. Uit jullie clubbladen haalde ik pdf van zijn latere onderzoeken. Misschien idee om link op jullie site te maken daarmee, als eerbetoon. Bij de oudere schakers van Amstelveen die William kenden uit zijn studententijd en bij mij kwamen weer vele herinneringen boven aan een fijn mens!

Groet, Piet"

Eens te meer een bewijs hoe William (en zijn schaakonderzoekingen) gemist worden in brede kring. Eens te meer een oproep om al zijn artikelen te bundelen.

Het is aan te bevelen om het artikel van Hans Ree, waarvan Piet Peelen spreekt, een keer te lezen. Als u op het kopje clubblad klikt op de site, dan verschijnt de lijst clubbladen. Even scrollen en dan 2007 nr. 5 activeren en doorscrollen naar de juiste pagina's.

In plaats van mijn rubrieken *Beter* en *Slechter schaken* zal ik de volgende edities van het clubblad met wat materiaal uit de bestanden die ik toegestuurd kreeg vullen.

Onderstaand diagram is een voorbeeld wat thuishoort in het thema 'samenwerking en initiatief'. Het komt neer op het niet dekken van een aangevallen stuk, maar het wegruilen naar een veilig, door het stuk gecontroleerd, veld.

De stelling komt uit een partij Ehlvest tegen Jan Timman, gespeeld in 1989 in Rotterdam.

Ehlvest heeft net **20. Pd6-e4** gespeeld. Pc5 staat aangevallen. Gaat zwart het paard dekken? Neen: hij laat het paard wegruilen naar een veilig veld, en wel a4: **20. ...Ta4**.

Voor het thema is vooral 21. Txa4 Pxa4 van belang. De andere varianten zijn bijzaak (a. 21. Txc5 Txe4; b. 21. Pxc3 Txc4 22. Dxc4 Pd7 23. Dxc6 bxc6 24. Pxd5 cxd5 25. Lb2 Tc8, de partij, met een prettig eindspel voor zwart).

Interne competitie

Een nieuw seizoen, nieuwe kansen. Gaat iemand Hubert Schoen opvolgen als clubkampioen of zal hij zich opnieuw aan het einde van de rit op de topositie hebben genesteld? Voorlopig leidt Robin van Leeuwen de dans voor veteranen Wouter Noordkamp en Bart Verbaan, maar er komen nog negen ronden ...

Stand na 4 ronden		Score	wp	SB	rat.	TPR	W-We
1	Robin van Leeuwen (A)	4.0	9.0	9.00	1919	2570	+1.21
2	Wouter Noordkamp (A)	3.5	9.5	8.25	1936	2181	+1.01
3	Bart Verbaan (B)	3.5	7.0	5.75	1871	2164	+1.27
4	Patrick Roeleveld (C)	3.0	9.0	5.00	1760	1959	+1.03
5	Bart van den Bosse (A)	3.0	8.5	6.00	1903	2079	+0.61
6	Maurice Hettfleisch (A)	3.0	8.5	5.50	1910	2001	+0.47
7	Gert-Jan Willighagen (B)	3.0	8.0	5.50	1882	1968	+0.43
8	Jesper Kool (A)	3.0	6.0	5.00	1980	1910	-0.20
9	Hubert Schoen (A)	3.0	6.0	5.00	1943	1963	+0.11
10	Ton Bodaan (A)	2.5	10.5	5.75	1908	1965	+0.31
11	Rik Pronk (A)	2.5	10.5	5.50	1933	1980	+0.18
12	Karl Baak (B)	2.5	10.0	4.75	1866	1915	+0.27
13	Erik Greve (B)	2.5	9.0	4.50	1808	1831	+0.20
14	Meile Tamminga (B)	2.5	7.5	3.50	1879	1863	-0.02
15	Peter Taanman (D)	2.5	6.5	3.50	1637	1730	+0.43
16	Michael Fluegel (A)	2.0	9.5	4.00	1906	1835	-0.38
17	Jan Verheijen (C)	2.0	9.0	4.50	1769	1787	+0.07
18	Piet Sikkes (C)	2.0	9.0	2.50	1774	1796	+0.13
19	Ben Spierings (B)	2.0	8.5	4.00	1782	1933	+0.60
20	Hans de Haan (B)	2.0	8.5	3.00	1857	1747	-0.41
21	Eric Alvares (C)	2.0	8.5	2.75	1734	1778	+0.11
22	Armin Segger (B)	2.0	8.5	1.50	1810	1785	-0.10
23	Evert Baak (A)	2.0	8.0	3.00	1888	1808	-0.21
24	Benjamin Boers (C)	2.0	7.5	2.50	1708	1789	+0.43
25	Jaco Arkesteijn (B)	2.0	7.0	2.50	1793	1658	-0.60
26	Martijn Hofstee (B)	2.0	6.5	2.50	1837	1788	-0.20
27	Niels Engelen (C)	2.0	6.5	1.00	1724	1792	+0.34
28	Anders Ullnaess (C)	2.0	6.0	1.50	1772	1740	-0.16
29	Simon Granet (D)	1.5	9.0	2.50	1337	1400	+0.09
30	Ronald Herben (C)	1.5	8.5	2.75	1725	1677	-0.12
31	Hans Segers (A)	1.5	6.5	2.25	2011	982	-0.79
32	Olav van Leeuwen (B)	1.5	6.5	2.25	1858	974	-0.62
33	Ivo Grondman (D)	1.5	5.0	0.75	1200	1387	+0.52
34	Steven Wink (C)	1.0	10.0	3.00	1744	1683	-0.31
35	Jan Markus (D)	1.0	10.0	3.00	1636	1607	-0.20
36	Peter Lincewicz (C)	1.0	9.0	2.00	1705	1659	-0.23
37	Amresh Bajnath (D)	1.0	8.0	1.75	1300	900	-0.08
38	Zeyd Elouaer (C)	1.0	8.0	1.25	1708	960	-0.87
39	Aad van der Sluijs (D)	1.0	8.0	1.00	1598	1539	-0.31
40	Ruud van Dijk (D)	1.0	5.5	0.00	1601	1561	-0.25

41	Dhanesh Bajnath (D)	0.5	8.0	0.50	1704	1105	-0.49
42	Ishak Zwartenberg (D)	0.5	6.5	0.25	1575	963	-0.78
43	Thijs Michels (D)	0.0	8.0	0.00	1680	819	-2.22
44	Paul Koks	0.0	7.0	0.00	1702	1079	-0.27

Een nieuwe naam en nieuwe puntentelling voor de nevencompetitie. We gaan het dit seizoen (en misschien ook daarna?) aan de gang met de strijd om de HBG-trofee, voluit **Holle Bolle Gijs trofee**. Heel simpel gezegd: voor elke activiteit zijn er verschillende punten te verdienen. Wie wint krijgt het meest en zelfs wie niet speelt kan nog iets extra verdienen door een externe wedstrijd te spelen, wedstrijdleider te zijn of bardienst te draaien.

Stand na 8 ronden	Score	wp	SB	
1	André Wagner	28,0	34,0	14,25
2	Meile Tamminga	24,0	31,5	9,25
3	Rik Pronk	23,0	30,5	7,00
4	Karl Baak	22,0	27,0	5,00
5	Patrick Roeleveld	20,0	31,0	7,00
6	Armin Segger	17,0	30,5	6,50
7	Thijs Michels	16,0	27,5	3,50
8	Bart van den Bosse	15,0	26,5	3,00
9	Jaco Arkesteijn	15,0	26,0	1,25
10	Bart Verbaan	15,0	24,5	0,00
11	Piet Sikkes	15,0	24,5	0,00
12	Benjamin Boers	15,0	22,5	0,00
13	Simon Granet	14,0	29,5	3,50
14	Wouter Noordkamp	14,0	25,0	2,00
15	Michael Fluegel	14,0	24,5	1,75
16	Hans de Haan	13,0	27,5	3,50
17	Ton Bodaan	13,0	26,0	4,00
18	Ruud van Dijk	13,0	24,5	3,00
19	Peter Taanman	12,0	26,0	0,00
20	Hubert Schoen	12,0	22,0	0,00
21	Gert Jan Willighagen	12,0	22,0	0,00
22	Evert Baak	11,0	27,5	2,00
23	Jan Verheijen	11,0	25,5	3,50
24	Jan Markus	10,0	22,0	0,00
25	Jesper Kool	10,0	22,0	0,00
26	Robin van Leeuwen	10,0	22,0	0,00
27	Peter Lincewicz	10,0	22,0	0,00
28	Aad van der Sluijs	10,0	22,0	0,00
29	Martijn Hofstee	10,0	22,0	0,00
30	Ishak Zwartenberg	9,0	24,0	0,00
31	Ivo Grondman	9,0	22,5	0,00
32	Zeyd Elouaer	8,0	24,5	0,00
33	Ben Spierings	8,0	22,0	0,00
34	Andres Ullnaess	8,0	22,0	0,00
35	Steven Wink	8,0	22,0	0,00
36	Niels Engelen	8,0	22,0	0,00

37	Maurice Hettfleish	8,0	22,0	0,00
38	Ronald Herben	8,0	22,0	0,00
39	Hans Segers	6,0	22,0	0,00
40	Eric Alvares	6,0	22,0	0,00
41	Olav van Leeuwen	6,0	22,0	0,00
42	Erik Greve	6,0	22,0	0,00
43	Dhanesh Bajnath	4,0	22,0	0,00
44	Jonathan	3,0	22,0	0,00
45	Amresh Bajnath	2,0	22,0	0,00
46	Frans Coers	0,0	22,0	0,00
47	Maarten van der Vegt	0,0	22,0	0,00
48	Eduard van Dijk	0,0	22,0	0,00

Studie

Hubert Schoen

Zwart heeft net in een gewonnen stelling Tfh5 gespeeld, zie je hoe wit weer terug in de partij komt?

Probeer de oplossing te vinden in [deze studie op Lichess.org](#)

Probeer daarna de drie andere oplossingen met hetzelfde thema hieronder. Succes!

<https://lichess.org/study/zSyV5lsg/UqnsHlzj>

<https://lichess.org/study/zSyV5lsg/bzzaBKoK>

<https://lichess.org/study/zSyV5lsg/81MJQklq>

Externe competitie

Het was in september bij de eerste wedstrijd van ons vlaggenschip al gelijk duidelijk: het gaat een zwaar seizoen worden. Openend tegen een team dat overduidelijk een klasse hoger hoort te spelen, maar daar vorig seizoen uit was gedegradeerd, kan daar echter zowel een voordeel als een nadeel bij zijn. Kijk maar naar de HSB-competitie van vorig seizoen. We gaan het zien, maar wensen intussen onze mannen veel succes.

KNSB klasse 3D

SHTV 1 - Kennemer Combinatie 2			1 - 7
LSG 3 - SHTV 1			6 - 2
SHTV 1 - Schaakmat Westland 1			2½ - 5½
DSC Delft 2 - SHTV 1			
SHTV 1 - Messemaker 1847 1			
Erasmus 1 - SHTV 1			
Amsterdam West 1 - SHTV 1			
SHTV 1 - De Amstel 1			
Overschie 1 - SHTV 1			

LSG 3	3	6	19½
Kennemer Combinatie 2	3	6	18
Messemaker 1847 1	3	4	14
Schaakmat Westland 1	3	4	13½
Overschie 1	3	4	12½
Erasmus 1	3	3	9
Amsterdam West 1	3	2	11
DSC Delft 2	3	1	9½
De Amstel 1	3	0	7½
SHTV 1	3	0	5½

Het tweede KNSB-team opende het seizoen met twee klinkende overwinningen tegen teams die aan de tussenstand te zien niet tot de top behoren in deze groep. De grootste uitdagingen lijken hier te komen in de tweede helft van de competitie. Er is een goede mogelijkheid om voor die tijd al veilig te zijn.

KNSB klasse 5J

CSV 2 - SHTV 2			2 - 6
SHTV 2 - Rivierenland 1			5½ - 2½
De Rode Loper 2 - SHTV 2			
SHTV 2 - Messemaker 1847 2			
Erasmus 2 - SHTV 2			
Barendrecht/Charlois Europoort 3 - SHTV 2			
SHTV 2 - Woerden 2			

Erasmus 2	2	4	14
Woerden 2	2	4	14
SHTV 2	2	4	11½

Barendrecht/Charl. Europort 3	2	2	5½
Messemaker 1847 2	2	1	7½
De Rode Loper 2	2	1	5
Rivierenland 1	2	0	3½
CSV 2	2	0	3

Het derde KNSB-team mocht aftrappen tegen de tot voor kort extreem kleine vereniging in Ypenburg, maar in de laatste weken voor de start van de competitie werden een flink aantal vooral jeugdige spelers aangetrokken en een stevig team op de been gebracht. Het moet gezegd dat ons derde een mooi resultaat heeft neergezet om hen in bedwang te houden. Een goede oefening om kanshebbers als DD 3 en Voorschoten 3 het hoofd te gaan bieden.

KNSB klasse 5I

Schaaksociëteit Zugzwang 1 - SHTV 3			4 - 4
SHTV 3 - Combiteam KL 2			5 - 3
Schaakmat Westland 2 - SHTV 3			
SHTV 3 - HWP Haarlem 4			
DD 3 - SHTV 3			
RSR Ivoren Toren 3 - SHTV 3			
SHTV 3 - Voorschoten 3			

DD 3	2	4	11
Voorschoten 3	2	4	10
SHTV 3	2	3	9
HWP Haarlem 4	2	3	8½
Schaaksociëteit Zugzwang 1	2	1	7½
RSR Ivoren Toren 3	2	1	6½
Schaakmat Westland 2	2	0	6
Combiteam KL 2	2	0	5½

We hebben er dit jaar een team bij in de KNSB-competitie. Dit vierde team start, zoals meestal de gewoonte is, onderaan. Het werd een vliegende start met twee overwinningen, al was de tweede daarvan wel heel spannend en moesten de laatste spelers er stevig tegenaan om de winst veilig te stellen. Het is nog te vroeg om er iets concreets van te zeggen, zeker met Rijswijk 2 en DD 4 in de poule, maar het begin is er.

KNSB klasse 6H

Schaakhuis 2 - SHTV 4			3 - 5
SHTV 4 - LSG 7			4½ - 3½
Promotie 3 - SHTV 4			
SHTV 4 - Rijswijk 2			
DD 4 - SHTV 4			
Leiderdorp 2 - SHTV 4			
SHTV 4 - Voorschoten 4			

Rijswijk 2	2	4	15½
DD 4	2	4	13

SHTV 4	2	4	9½
Schaakhuis 2	2	2	9½
Voorschoten 4	2	1	5½
Leiderdorp 2	2	1	4
LSG 7	2	0	5
Promotie 3	2	0	2

HSB-competitie

Als je degradeert, is het logisch dat je weer wilt promoveren., al moet je daar een eigen team voor verpletteren. Er zijn ook in de HSB-competitie genoeg kapers op de kust en DD heeft versterking aan laten rukken. Voorlopig echter staat ons team op een mooie tweede plaats.

HSB klasse 1B

SHTV 1 - SHTV 3			6 - 2
RSC-Belgisch Park 1 - SHTV 1			2½ - 5½
SHTV 1 - DSC 4			
Promotie 3 - SHTV 1			
SHTV 1 - Botwinnik 2			
HSV 1 - SHTV 1			
SHTV 1 - DD 2			

DD 2	2	4	14
SHTV 1	2	4	11½
DSC 4	2	3	10
RSC-Belgisch Park 1	2	2	7½
Promotie 3	2	2	6
Botwinnik 2	2	1	7
HSV 1	2	0	5
SHTV 3	2	0	3

Het tweede HSB-team staat een zwaar seizoen te wachten met teams van DSC en Voorburg in de poule. Voeg daarbij het eerste team van Schaakhuis en de borst kan nat gemaakt worden.

HSB klasse 1A

SHTV 2 - Voorburg 1			2½ - 5½
Promotie 2 - SHTV 2			3 - 5
Rijswijk 2 - SHTV 2			
SHTV 2 - DD 3			
DSC 3 - SHTV 2			
SHTV 2 - DSC 5			
Schaakhuis 1 - SHTV 2			

DSC 3	2	4	13½
Voorburg 1	2	4	11½

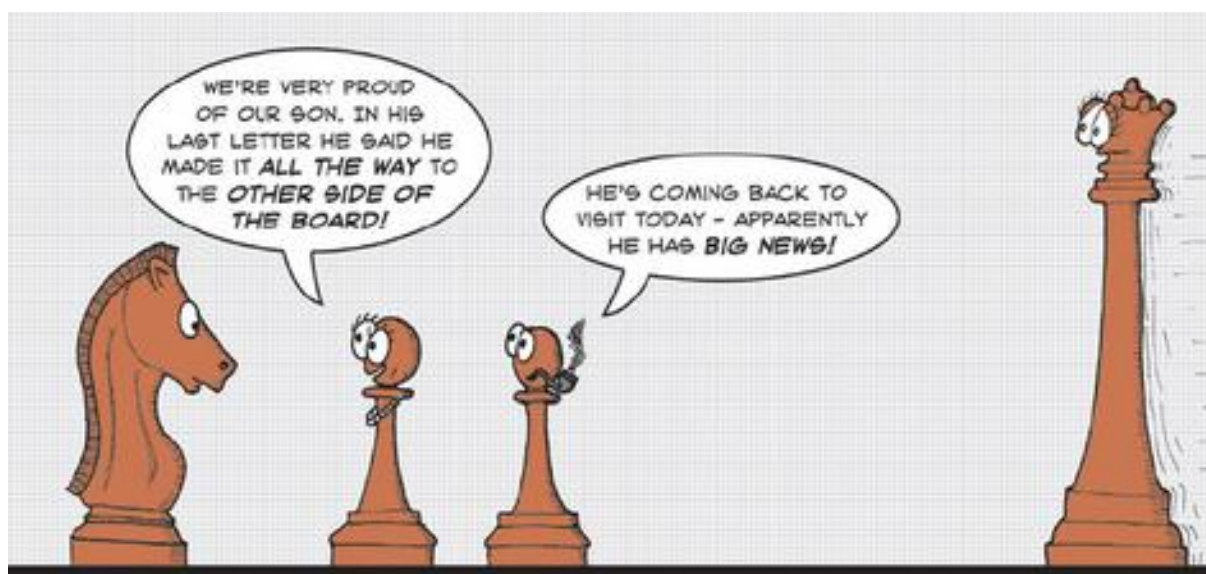
Promotie 2	2	2	9
SHTV 2	2	2	7½
Schaakhuis 1	2	2	5
Rijswijk 2	2	1	6
DSC 5	2	1	6
DD 3	2	0	5½

Het derde team wist vooraf dat een mooie, maar zware taak wachtte om zich te handhaven. Twee van de sterkste teams hebben ze inmiddels gehad en we mogen verwachten dat er nog een paar aankomen. Het zal niet eenvoudig gaan worden, maar je weet nooit, alles kan gebeuren.

HSB klasse 1B

SHTV 1 - SHTV 3			6 - 2
SHTV 3 - DD 2			1 - 7
SHTV 3 - RSC-Belgisch Park 1			
DSC 4 - SHTV 3			
SHTV 3 - Promotie 3			
Botwinnik 2 - SHTV 3			
SHTV 3 - HSV 1			

DD 2	2	4	14
SHTV 1	2	4	11½
DSC 4	2	3	10
RSC-Belgisch Park 1	2	2	7½
Promotie 3	2	2	6
Botwinnik 2	2	1	7
HSV 1	2	0	5
SHTV 3	2	0	3

Bezoek aan het boek van Lucena in Brussel *Maarten Stolte*

Op vrijdag 18 oktober had ik een dagje vrij en besloot ik het boek van Lucena uit 1497 te gaan bekijken in de Koninklijke Bibliotheek van België in Brussel (KBR). Ik wist dat het daar was uit het boek van onze reeds overleden schaakvriend Peter Monté. Peter publiceerde in 2014 "The Classical Era of Modern Chess". Van de ruim 600 pagina's besteedt hij ongeveer 60 pagina's aan het boek van Lucena. Veel van mijn kennis in dit artikel komt hier vandaan.

Peter Monté (derde van links) speelde in 2001 voor Vogelwijk in de allereerste KNSB-wedstrijd uit de clubgeschiedenis (thuis in de Bergkerk tegen SV Zeist). Verder van links naar rechts: Erwin Casareno, Bas Geelhoed, [PM], Hans Segers, Aleksander Henke, Maarten Stolte, Eduard van Dijk en Karel Stolte (foto: André Wagner)

Maar hoe gaat dat zo'n boek bekijken? Het is een zogenaamde incunabel, dus uit de vroege periode van de boekdrukkunst, en hoort tot de oude en kostbare werken die niet worden uitgeleend. Ik moest een MyKBR account aanmaken, een plek in de leeszaal reserveren, het boek reserveren voor een dagdeel en een daglidmaatschap (vijf euro) afsluiten. Voor de zekerheid stuurde ik een mailtje of de reservering in orde was. Dat bleek het geval volgens het antwoord van mevrouw Kathleen Duchatelet.

Zou mevrouw Kathleen Duchatelet er net zo uitzien als Kathleen van K3? Vol verwachting toog ik naar de KBR. Voordat je de leeszaal op mocht moest de rugtas in een locker en het boek van Monté, dat ik bij me wilde houden om dingen na te slaan, mocht wel mee, maar ik moest daarvoor een formulier ondertekenen. Mevrouw Duchatelet ben ik niet tegengekomen, maar ik kreeg het boek zonder gedoe of instructie mee en mocht gaan zitten op plaats 145.

De kaft is denk ik van blank leer of perkament (aan de buitenkant is het donkerder geworden) en waar het gebonden is, met katoenen draad, zijn nog stukjes bruin leer er op gezet. De kaft kraakt als je het boek openslaat, maar het is geen breken. De pagina's zijn van dik wit papier, waarop met zwarte inkt is gedrukt. Dit Brusselse exemplaar is compleet en in goede conditie. Het bevindt zich zeker al sinds 1864 in de KBR en de Nederlandse historicus Antonius van der Linde heeft het in 1873 geraadpleegd. We weten niet hoeveel exemplaren er in 1497 gedrukt zijn, maar normaal gesproken ligt dit tussen de 200 en 1000. Er zijn wereldwijd nog 21 exemplaren bekend.

Lucena				
Repetición de amos e arte de axedres con CL juegos de partido				
Bekende exemplaren volgens Monté (2014), grotendeels gebaseerd op Calvo (1997).				
Exemplaar	Land	Stad	Locatie	Webversie
1	Spanje	Madrid	Biblioteca Nacional	
2	Spanje	Madrid	Biblioteca Nacional	
3	Spanje	Madrid	Biblioteca Nacional	
4	Spanje	Madrid	Biblioteca Real Academia de Historia San Roman	Ja
5	Spanje	Salamanca	Biblioteca Universitaria	
6	Spanje	Barcelona	Biblioteca de Cataluña	
7	Spanje	San Lorenzo de El Escorial	El Escorial	
8	Spanje	Palma de Mallorca	Biblioteca Fundación Bartolomé March	
9	Verenigde Staten	Cleveland	Cleveland Public Library	
10	Verenigde Staten	Washington	Library of Congress	Ja
11	Verenigde Staten	San Marino	Huntington Library	
12	Verenigde Staten	New York	Pierpont Morgan Library	
13	Verenigde Staten	Princeton	Eugene B. Cook Library - Princeton University Library	
14	Verenigde Staten	Cambridge	Harvard College Library	
15	Verenigd Koninkrijk	Londen	British Library	
16	Frankrijk	Parijs	Bibliothèque Nationale	
17	Belgie	Brussel	Koninklijke Bibliotheek	
18	Duitsland	Bamberg	Collectie Lothar Schmid (1928-2013)	
19	Brazilië	Rio de Janeiro	Biblioteca Nacional	
20	Italië	Siena	Biblioteca Comunale	
21	Mexico	? Mexico City	? Collectie Salomon Hale (1897-?)	

Repetición de amores e arte de axedres con CL úuegos de partido

Dit is letterlijk de titel van het boek dat in feite bestaat uit twee delen, die niets met elkaar te maken hebben. We noemen deze delen voor het gemak de Repetición en de Arte. Het tweede deel gaat over schaken, het eerste niet.

Het is geschreven in het Spaans, maar dit wijkt af van het standaard Spaans dat we tegenwoordig kennen. Bovendien staan er veel spelfouten, drukfouten en eigenaardige afkortingen in het boek, zodat we soms wat moeite moeten doen om te begrijpen wat de bedoeling is geweest.

Een letterlijke vertaling van de titel in het hedendaags Spaans zou mijn inziens moeten zijn:

Repetición de amores y arte de ajedrez con CL juegos de partido

- Let op de accenten die verschuiven of verdwijnen.
- Het woordje "e" is "y" geworden en betekent "en". Het vreemde is dat Lucena in de rest van het boek consequent "y" gebruikt. Waarom zou hij precies in de titel dan "e" gebruiken? Zo zou ik uren door kunnen gaan. U kunt mij daarvoor bellen.
- Het woordje "axedres" is "ajedrez" geworden en betekent "schaken". Ruy López heeft het in zijn boek uit 1561 over "axedrez". De "x" kan omschreven worden als een (zachte) g-klank en de "j" ook. Zo is het woord "schaak", van schaakgeven, in het boek van Lucena "xaque", waar we tegenwoordig "jaque" schrijven.
- "CL" is niet veranderd, maar ik merk even op dat dit om Romeinse cijfers gaat en dus staat voor het getal 150.
- Het woordje "úuegos" is "juegos" geworden en ook weer een raar geval, omdat Lucena in de rest van het boek "juegos" gebruikt. Het betekent "spellen".

Wat staat er dan in het Nederlands? Als je dit woord voor woord vertaalt staat er:

Herhaling van liefdes en kunst van schaken met 150 spellen van partij

Maar het eerste deel van deze letterlijke vertaling slaat de plank mis. Een "repetición" was in die tijd waarschijnlijk een proefschrift of een lezing. Lucena schrijft ook dat hij student is aan de universiteit van Salamanca, dus laten we het in die hoek zoeken. "Amores" vertalen met "liefdes" is ook te direct. Lucena presenteert een dialoog tussen een "señora" (mevrouw) en haar bediende, de "eloquentissimus" Lucena, die klassieke auteurs, zoals Seneca, Virgilius en Aristoteles, uitgebreid citeert. Ik heb dit deel (Repetición) niet gelezen, maar het schijnt een naar huidige maatstaven anti-feministisch betoog te zijn. Lucena als Andrew Tate avant la lettre. Mijn interesse in dit deel houdt hier dan ook op.

Het aardige contrast is dat je het tweede deel (Arte) eigenlijk als reclame kan zien voor de sterke vrouw: de dame in het moderne schaak. Lucena presenteert 75 problemen met de moderne regels en 75 met de oude regels, legt alleen de spelregels van het moderne schaak uit en geeft elf openingen volgens de moderne regels. Het verschil tussen oud (del viejo) en modern (dela dama) is de mobiliteit van de looper en vooral die van de dame. De dame mocht in het oude schaak slechts één stapje schuin. Het idee van de dame in het moderne schaakspel is waarschijnlijk ontstaan in Spanje rond 1475. De moderne dame werd ook wel "dama rabiosa" genoemd, dat je kan vertalen als "woedende dame". Ook weer niet zo vriendelijk om te suggereren dat zij haar kracht ontleent aan haar woede, maar misschien toch een redelijke veronderstelling na eeuwen van onderdrukking.

Lucena begint de Arte na een inleiding met twaalf "reglas". De eerste "regla" gaat over de spelregels, waarin onder andere en passant slaan door pionnen wordt behandeld (passar batalla). De rokade heeft nog niet de huidige vorm: de koning mag een koningssprong maken. De overige "reglas" zijn korte behandelingen van openingen. Zie hier de vijfde "regla":

Wij kennen dit tegenwoordig als de Russische opening. Lucena begint: "La quinta regla es que si jugare del cavallo asi como vo haveys jugado tomareys su peon con vuestro cavallo. Si el toma el vuestro asi mesmo jugareys dela dama a ii casas de vuestro rey."

Hij bedoelt: de vijfde regel is dat als hij zijn paard speelt zoals u dat gedaan heeft [na 1. e4 e5 2. Pf3 spiegelen met 2. ...Pf6] dan pakt u zijn pion met uw paard [3. Pxe5]. Als hij op dezelfde manier de uwe pakt [3. ...Pxe4] dan speelt u de dame naar het tweede veld van uw koning [4. De2].

Lucena gaat verder: zwart moet hetzelfde doen [4. ...De7], want anders geeft u dameschaak door uw paard naar het derde veld van zijn dameloper te spelen [4. ...Pf6? 5. Pc6+].

Lucena gebruikt dus een soort beschrijvende notatie, die lijkt op de Angelsaksische notatie (1. P-K4 P-K4 2. N-KB3 etc.), die inmiddels verdrongen is, zelfs in de Engelstalige wereld, door de algebraïsche notatie.

Meer dan de helft van het hele boek bestaat uit de sectie met 150 problemen. Hier duidt Lucena sommige velden aan met een letter (A, B, C, ...) of één of meerdere punten. Zijn oplossingen formuleert hij dan als: "Wit is aan de beurt en geeft mat in vier zetten. Hij speelt zijn toren naar A, daarna zijn paard naar B, ... en hij geeft mat met de pion met de puntjes."

De diagrammen zijn afdrucken van houtsneden. Ook de sierletters die linksboven in een tekstblok staan zijn afdrucken van houtsneden. Dikwijls staat op deze plek een lege ruimte, zoals in de pagina van de "quinta regla", waar een sierlijke "L" had moeten staan. Meerdere historici beschouwen dit boek als haastwerk.

Probleem nummer 103 geeft de karakteristieke combinatie van een stikmat.

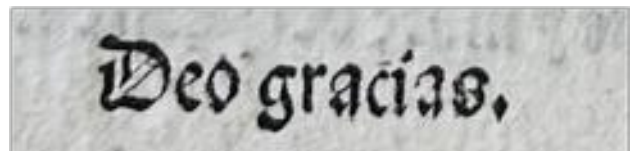

Links Lucena en boven een hedendaags diagram ervan.

Ook hier mist de tekst een sierletter, de E, zodat er moet staan: "El blanco tiene la mano y dize al negro que le dara xaque y mate en cinco lances ..." – Wit is aan de beurt en zegt tegen zwart dat hij hem schaak en mat gaat geven in vijf zetten...

1. De6† Kh8 2. Pf7† Kg8 3. Ph6†† Kh8 4. Dg8† Txg8 5. Pf7 mat.

Na twee en een half uur doorgebracht te hebben met dit oudste gedrukte werk over schaken (dat overgeleverd is) gaf ik het weer terug. Heel bijzonder!

Jeugdschaakagenda

November 2024

zo 17 Grand Prix 2 (Botwinnik)

December 2024

za 7 Grand Prix 3 (Promotie)
KNSB Jeugdclubcompetitie 4: AC (Groningen), D (Muiderberg)

zo 8 HSB PJK cat. CD voorronde, cat. E finale

Januari 2025

za 4 NK kwalificatie ABC (Zoetermeer)

Ratinglijst november

De eerste ratinglijst na de start van de driedeling in klassiek, rapid en blitz laat relatief weinig beweging zien. Enkele leden gingen er wat harder op achteruit, maar of dit een nivellerend gevolg is van de rating-update van maart is nog niet te zeggen. Het seizoen is nog jong en er zijn nog maar een paar wedstrijden gespeeld. De beste stijgers zijn resp. Bart Verbaan (+57), Ryoga Okita (+56), Maurice Hettfleisch en Simon Granet (beiden +47). In de andere richting valt de val van Ronald Herben (-85) op, die nog een beetje op stoom moet komen. Dat gaat vast wel lukken. Jesper Kool (-64) had een wat mindere periode, maar als jeugdspeler zal hij de volgende keer waarschijnlijk wel weer de goede weg ingeslagen zijn, zoals Shinsaku Okita die de vorige keer een forse val maakte, maar een groot deel van dat verlies alweer goedge maakt heeft.

In onderstaande lijst staan tussen haakjes de wijzigingen sinds de lijst van september.

Twan van der Togt	2074	(-6)	André Wagner	1802	(-)
Maarten Stolte	2016	(+12)	Anders Ullnaess	1795	(+23)
Eduard van Dijk	2015	(-4)	Patrick Roeleveld	1794	(+34)
Hans Segers	2014	(-3)	Erik Greve	1790	(-18)
Daniël van Loenen	2004	(-5)	Jaco Arkesteijn	1788	(-5)
Tobias Li-Behn	1991	(-)	Piet Sikkes	1784	(+10)
Thomas Alvares	1983	(+11)	Ben Spierings	1780	(-2)
Sander Pauw	1981	(-3)	Shinsaku Okita	1776	(+39)
Wouter Noordkamp	1969	(+23)	Jan Verheijen	1774	(+5)
Peter Vorstermans	1955	(-11)	Eric Alvares	1757	(+23)
Maurice Hettfleisch	1938	(+47)	Steven Wink	1736	(-8)
Michael Fluegel	1930	(+24)	Benjamin Boers	1735	(+27)
Bart Verbaan	1928	(+57)	Dhanesh Bajnath	1709	(+15)
Hubert Schoen	1928	(-7)	René Weerts	1703	(-13)
Jesper Kool	1922	(-64)	Danny Lindhout	1702	(-)
Rik Pronk	1922	(-11)	Ryoga Okita	1701	(+56)
Robin van Leeuwen	1919	(-)	Frans Coers	1699	(-12)
Ton Bodaan	1915	(+2)	Niels Engelen	1695	(-29)
Bart van den Bosse	1905	(+2)	Peter Lincewicz	1693	(-12)
Gert-Jan Willighagen	1894	(+12)	Zeyd Elouaer	1672	(-31)
Evert Baak	1886	(-2)	Rob Dijkstra	1663	(-)
Meile Tamminga	1885	(+6)	Jan Markus	1647	(+11)
Theo Bovenlander	1880	(+2)	Thijs Michels	1644	(-36)
Karl Baak	1863	(-3)	Ronald Herben	1640	(-85)
Olav van Leeuwen	1862	(+4)	Ruud van Dijk	1640	(+22)
Ed Olvers	1860	(+12)	Peter Taanman	1630	(-7)
Maarten van der Vegt	1856	(+14)	Aad van der Sluijs	1585	(-13)
Hans de Haan	1853	(-4)	Ishak Zwartenberg	1546	(-24)
Armin Segger	1820	(+10)	Simon Granet	1374	(+47)
Martijn Hofstee	1804	(-33)	Ivo Grondman	1200	(-)
Nao Okita	1804	(+29)			

Schaakagenda

November 2024

do	7	Inhaalavond + 8e ronde Holle Bolle Gijstrofee
do	14	5e ronde seniorencompetitie + 9e ronde Holle Bolle Gijstrofee
do	21	Inhaalavond + 10e ronde Holle Bolle Gijstrofee
do	28	Snelschaakkampioenschap; voorronde

December 2024

do	5	GEEN CLUBAVOND
do	12	6e ronde seniorencompetitie + 11e ronde Holle Bolle Gijstrofee SHTV H2 - DD H3
za	14	SHTV K1 - Messemaker 1847 K1 SHTV K2 - Messemaker 1847 K2 SHTV K3 - HWP Haarlem K4 SHTV K4 - Rijswijk K2
ma	16	Promotie H3 - SHTV H1
do	19	DSC H4 - SHTV H3
do	19	Inhaalavond + 12e ronde Holle Bolle Gijstrofee
do	26	GEEN CLUBAVOND
za	28	Leids oliebollentoernooi
ma	30	Oliebollentoernooi

Januari 2025

do	2	Hand and brains
za	4	Open HSB rapidkampioenschap (Zoetermeer)
ma	6	DSC grand prix rapid
do	9	Snelschaakkampioenschap; finales

Aankomend evenement:

[Chess Festival Groningen](#)

[Tata Steel tournament](#)

za 21 t/m ma 30 december 2024
vr 17 januari t/m zo 2 februari 2025